Contributed by Jef Van Der Elst
woensdag, 30 november 2011 - Last Updated donderdag, 01 december 2011

In de nota Di Rupo wordt zeer veel gezegd over de arbeidsmarkt: er wordt gesproken over veranderde regels met betrekking tot schoolverlaters, geleidelijke afbouw van de werkloosheidsvergoeding, verhoging van de leeftijd voor brugpensioenen en afbouw van de systemen van tijdskrediet.

Centrale stelling in dit artikel is dat de combinatie van al deze veranderingen de arbeidsmarkt zal doen evolueren naar Duits model en perfect vergelijkbaar is met wat onder Schröder (de voormalige sociaaldemocratische kanselier) geleid heeft tot een verregaande afbouw van het Duitse sociaal-economische model. Deze hervormingen staan bekend onder de naam van de commissievoorzitter Hartz (I, II, III en IV). Dit alles wordt pas duidelijk als we de samenhang zien tussen de verschillende maatregelen.

Door structurele beperkingen op de uitstap uit de arbeidsmarkt wordt een normaal mechanisme doorbroken...

In de jaren tachtig -een periode met hoge jeugdwerkloosheid- werden door twee maatregelen kansen geboden aan jongeren om toch toe te treden tot de arbeidsmarkt: er werden belangrijke stappen gezet in het kader van collectieve arbeidsduurvermindering en er werden systemen ingevoerd van brugpensioen.

Het gevolg hiervan was dat er in de grote bedrijven een win-winsituatie ontstond: werkgevers konden op een vrij eenvoudige manier oudere werknemers vervangen door goedkopere jongeren en tegelijkertijd konden duurdere, vaak versleten, oudere werknemers op een sociaal aanvaardbare manier op brugpensioen gestuurd worden. Deze bruggepensioneerde arbeiders en bedienden leden hierbij wel vaak ernstige financiële verliezen. Ook de Belgische staat vaarde hier goed bij: bruggepensioneerden zijn goedkoper voor de Sociale Zekerheid: een gedeelte van de kost werd gedragen door de bedrijven.

De maatregelen van Di Rupo bouwen dit systeem af: in verschillende fases worden de leeftijdsgrenzen opgeschoven en wordt het aantal gewerkte jaren verhoogd. De minimale loopbaan wordt 40 jaar, de leeftijd om op brugpensioen te mogen, zal opgetrokken worden tot 60 jaar.

Het optrekken van de leeftijd voor vervroegde pensionering in zowel privé als openbare dienst gaat uiteraard in dezelfde richting (hiervoor is een loopbaan van 40 jaar vereist en een leeftijd van 62). Bijzonder schrijnend hieraan is dat deze leeftijdsgrens ook geldt voor de zware beroepen (bouw, volcontinu...). In beide gevallen is er bij veel mensen sprake van ernstige kwalen (rugklachten, slaapritmestoornissen...) die leiden tot ernstige medische klachten.

Het afbouwen van zachte manieren om werk en privéleven te combineren (de rechten op alle vormen van tijdskrediet worden drastisch verminderd) kan dit enkel maar versterken. De zachte manier om hiermee om te gaan zal verdwijnen: duizenden arbeiders zullen verdwijnen in de invaliditeit. Wat uiteraard goed is voor de werkloosheidscijfers. Ook in het buitenland is dit fenomeen voorgekomen.

Het verhogen van de toegestane leeftijd voor de brugpensioenen voor bedrijven in moeilijkheden en herstructurering zal een volgend pervers mechanisme tot stand brengen: nu reeds bestaan er verbeterde beschermingen voor werknemers ouder dan 45 jaar (recht op outsourcing, ...) die tot gevolg gaan hebben dat de leeftijdsgroep net hieronder meer en meer in het vizier zal komen. In de nota Di Rupo wordt dit ook uitdrukkelijk gezegd: bij collectief ontslag moet de leeftijdspiramide gevolgd worden, op straffe van sancties.

Enkele conclusies:

- hogere leeftijdsgrenzen zullen de instroom van jongeren en andere werklozen verminderen
- zieke oudere werkenden zullen verplicht in invaliditeit moeten gaan
- bij sluitingen en herstructureringen zullen meer jongeren moeten vertrekken.

Wat is de regering Di Rupo van plan met schoolverlaters en werklozen?

De combinatie van bovenstaand maatregelen zal uiteraard leiden tot een verminderde instroom van werklozen en jongeren in de bedrijven en in de openbare dienst. Maar wat is de regering Di Rupo met hen van plan?

Het meest drastisch zijn de plannen voor de schoolverlaters: vanaf 2012 wordt de wachttijd verlengd tot een volledig jaar. Dit recht vervalt na drie jaar. Zelfs tijdens hun wachttijd zal hun zoekgedrag geëvalueerd worden. Tijdens hun wachtvergoeding zullen ze om de 6 maand kunnen geschorst worden als ze een negatieve evaluatie krijgen. Hier wordt een echt reserveleger van werklozen gecreëerd die alles zullen moeten aanvaarden.

Voor alle andere werklozen, die op basis van hun arbeidsverleden reeds rechten hebben opgebouwd geldt maar één regel: geleidelijke vermindering van de uitkeringen. Vanaf 2013 kunnen zij starten met een lichtjes verhoogde uitkering (65% van het huidige plafond), maar na drie jaar komt er een geleidelijke vermindering tot men een forfait bereikt. Afhankelijk van de gezinssituatie, de leeftijd en het arbeidsverleden kan dit sneller of trager gaan. Maar zowel alleenstaanden als gezinshoofden kunnen onder de armoedegrens verdwijnen (1069 euro voor gezinshoofden M/V en 898 euro voor alleenstaanden).

Werklozen moeten beschikbaar blijven voor de arbeidsmarkt tot 55 jaar in 2013 en tot 58 jaar in 2016. Hierover zullen de gewesten kunnen beslissen. Ook is er een nieuwe definitie van wat een passende dienstbetrekking is: hiervoor kan gevraagd worden om je 60 km te verplaatsen ongeacht de duur van de verplaatsing, in plaats van vroeger 25 km. Dit is rechtstreeks overgenomen van wat nu reeds in Duitsland geldt.

Het Duitse model

De verschillende voorstellen van de commissie Hartz onder de sociaaldemocratische regering Schröder hebben sinds 2002 de arbeidsmarkt in Duitsland grondig hervormd. Zij hebben geleid tot een afbouw van de minimumlonen, tot het afbouwen van de rechten van werklozen, tot het verhogen van de pensioenleeftijd en tot een dramatisch verslechtering van de arbeidssituatie van miljoen werkende Duitsers. Zij hebben ook geleid tot een doorgedreven verzet tegen deze plannen. Uiteindelijk hebben ze ook geleid tot een politieke breuk vann belangrijke delen van van de vakbonden met de sociaaldemocratie in Duitsland.

De plannen van de komende regering Di Rupo vertrekken vanuit van dezelfde logica. Meer dan ooit is doorgedreven verzet van de vakbonden in dit land hiertegen noodzakelijk!